

„Ulenspiegel mindenesetre jó elbeszélő volt”

KÖNYVKRITIKA - LXII. évfolyam, 24. szám, 2018. június 15.

Daniel Kehlmann: Tyll. Fordította Fodor Zsuzsa. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 2018, 417 oldal, 4999 Ft

A Tyll nem „művészregény”, de igazi posztmodern alkotás, élvezettel keveri a fikciót és a realitást, kitalált figurák élnek át történelmi eseményeket és történelmi alakok mondanak és tesznek kitalált dolgokat. Kehlmann könnyedén reflektál az elbeszélés, az írás, és az elbeszélés „igazságának” problémáira, számos szereplőjét jellemzi azáltal, hogy jól tud-e elmondani egy mesét vagy mennyire jól tudja elmondani saját élettörténetét. Valamint felléptet egy valós tudóst (Athanasius Kircher), aki belső monológjában megvallja, hogy tudományos írásainak nagy része kitaláció, és felléptet egy kitalált író is (Martin von Wolkenstein), akiről megtudjuk, hogy önéletírása egyáltalán nem híven tükrözi élete történetét, hisz egyrészt „szívesen talált ki dolgokat, ha az emlékezete hiányosnak bizonyult, márpedig sokszor bizonyult hiányosnak”, másrészt élete legelementárisabb élményét „Nem lehetett jól elmesélni. Ő mindenesetre nem tudta. (...) a mondatok nem akartak engedelmeskedni. Ezért kénytelen volt máshonnan lopni.”

„Ulenspiegel mindenesetre jó elbeszélő volt, az apátnál sokkal jobb, és a kövér grófnál is...” Kehlmann kiváló elbeszélő. Csodálatos könnyedséggel építi fel a regény szerkezetét, újabb és újabb alakokat állítva a középpontba, mintha a regényt lapozva egy kaleidoszkópot forgatnánk, mindig új mintázatba rendeződnek az elbeszélés egyes szereplői és elemei.